

Min farfar på Dragør.

Så står jeg der i en antikvarboghandel i Bransløj og venter på min tur. Jeg kigger mig om og får øje på en stor rød bog, tyk som en bibel med guld på: Den Kongelige Danske Riddersorden. Min farfar havde da vistnok en orden - det må jeg undersøge og får bogen med i købet for en græsperle.

Fø, der har vi Frits Julius Madsen, født 3. november 1838. Dannebrogsmænd 4. juni 1885. Han var militær dypløjer fra 30. december 1863 til 1. juni 1865 ved 3. batteri og var veteran fra krigen 1864, hvor der var krug for dypløjer til hestekraftene ved tilbagetoget fra Dybbøl.

Hans far møller Lars Madsen købte i 1842 kroen på Dragør, ombyggede den og solgte den i 1869. Fra 1867 blev far og søn de første danskere, der efter hollænderne, blev ejere af Dragørgård. Min farmor kom fra Haltrudgård i Brynning ved Kalundborg, men hun døde, da jeg var ganske lille, og efterlod 5 drenge og 4 piger. På et fint og stillet familiefoto på hovedtrappen på Dragørgård, antageligt fra omkring 1890, efter pigernes flotte kjoler med broketalje at dømme, samt min fars studenterkåbe, ser min farfar lidt bismarckskud, min farmor meget svagelig. I 1905 gik han på aftægt d.v.s. han byggede en villa "Engbo" på Stationsvej til sig selv, kone og tre ugifte døtre.

Min far, en af drengene, blev magister og intellektuel ungdomsopfører i radikalt trit med brandesianismen, det var en politisk berøget tid. Han mødte sin kone ved et grundlovs møde i Søndermarken og de blev gift 1902 i Korsør. Han fornermer, at der dengang var forskel på folk og at forbindelsen vistnok ikke var velbet. Min smukke mors far havde været grovsmed på Christianshavn og begge forældre var døde, det skal også siges, at han i sin socialistiske fanatisme, havde fået hende døbt Poulina, men dog til-

fejret Marie Kirstine. Det tilgav man ham aldrig - altså Sistine.

Min farfars eneste ^{gift} datter Alvilda, tvilling til Thyra, var guvernante på herregården Gyldenholm i Sydsjælland, hvor hun traf sin senere mand. Efter min fars død i 1912, da jeg var syv år, var jeg altid feriebarn hos dem på Højbogård i Karrebæk. De og deres fire børn blev mine venner for livet.

Fra Dragprægård husker jeg de to kanoner foran hovedtrappen, de kom fra et kaperskib, der med cere havde været med i krigen med England, en af dem kan man se på museet. I 1914 blev der gravet militære skyttegrave i haven, der gik helt ud til vandet, til værn mod en angribende fjende, og der lå torpedobåde på havnen. Samme år deltog farfar i en veteranmarch i København på 50 års dagen til minde om krigen i 1864. Han kørte os til Lindselodden og Hængelunden, men han kom ikke på gården mere, havde trukket sig tilbage til villan, plaget af gigt og sårkærsyge.

På Sladrebænken foran museet på havnen, er der en mand, der husker ham som dyrlæge, "Mangespænge", hvad han fortæller til interesserede tilhørere. Så forstår jeg bedre penges kabet på størrelse med et kflask - og revolveren på natbordet. Han mistede iverigt mange penge ved Landmænds bankens krak i 1922. Om de tre døtre fortæller Sladrebænken morsomt, at de gik i en lang række til kirke: Først Astrid den kloge, så tre-fire m. efter Christine den hellige, og til sidst kom Thyra med tasserierne, ja, havde jeg husket det. Vi holdt mest af hende, fordi hun forstod os og gav sig af med os. På hendes 80 årsdag i 1950, blev hun da også fejret på Strandhotellet af 15 spskendebørn med familie. Som den sidste fra Engbo, døde hun et par år efter.

Når jeg i erindrungen sidder på farfars knæ ved hans skrivebord, er han iført den røde Fez, men uden den lange pipe

som hørte til Fr. d. 7^e mode. I stedet for tværsede han sin skulptel på en sten med lidt spyt og skar papirtynede fliser af skrå fra en lille spløveske han havde i vestelommen. Der var en væg med jagtgeværer, jeg var meget betaget af, ligesom de store kopperstik med krigshandlingerne fra krigen 1848-50. Det gav indtryk for farfars livsstil.

Ved tøjbrændetid når Græstullerne var fyldt med vandgytter, førte de tre døtre en heroisk kamp med at øse kælderen fri for vand, der steg og fra grundvandsbrønden i kælderen. Børnene fra den første vilkelbygges af nordstranden ved Frøstaards alle, havde derimod travlt med at springe over vandgytterne uden at få en "sok". I den tidlige sommer, når Engelskgræs farvede engene lysrøde, gik farfar markvandring med sin stok og undersøgte mulighederne for avlens afgrøder. Så fortalte han om, at disse marker i stenalderen havde været beboet og at han havde fundet mange flintredskaber, som nu var på museum. Senere måtte han afgive jord til flyvepladsen. Han fortalte også, at det var omkring den nu afpyldte Løkkerunde, at det store Sildemarked havde været og givet god valuta til dem det måtte bekomme, vel mest Kantsæderne, for det var dem, der havde boderne helt og ad nordstrandsejlene.

Det var mismodet efter 1867, der skabte ånden fra 70'erne: "Hvad ildad tabes, skal indad vindes!" Den næste og på et Dragør i tilbagegang, hvor alt det fornuftige, der ikke skete, men hørde ske og fremmes, søv fik en kreds af foretagsomme borgere til i 1887 at danne foreningen Dragørs Fremme med farfar som formand. Foreningen har sat sit præg på byen og givet borgerne en ny livsform. De to gårde på Dragør har måtte opgives som landbrug, men jorden udnyttet på anden vis. Den ene opstod igen som et Supermarked, den anden blev biograf. Jeg husker pladsen der

for var en mødding og svinesti og hvor hjerne klattede middags-
maden i itide på gaderne, når de vendte hjem fra de fede strandenge.
Nu er der en pæn del af den gamle Jan Timmanns Plads. Men hvorfor
skal hovedbygningen i den anden ende med ved stranden, være en
lagerbygning. Er der ikke her brug for lidt Dragør Frøomme og privat
af pindsrubed, til at udnytte beliggenheden og skabe lidt hyggeligt og
godt for borgerne.

I år er det 150 år siden farfar blev født i 1838 og jeg vil gå
ud og søge at finde spor af det der optog ham, her hvor han boede
sit liv. I borgerforeningen på kroen rækker jeg farvel til hans
portrat på væggen og går ud på Høngevej og over Vestgrønningen
hvor man i de gode gamle dage mødtes med flakke af fede mar-
tensger og man vadede i gåsebo... hverpostej. På Blåshøj er der sat
en kran af mindestene, hver især med navne på dem, der anlagde og
tilplantede det store "Anlægget" efter Dragør Frøommes plan, farfars navn er
med. Det var også foreningen, der satte bom for de stridigheder, der var
med hollanderkirken i St. Magleby, hvor efterkommene af Christian 2.
hollandske indvandrere, henviste Dragør borgere og bønder til de bager-
ste og dærligste pladser, tiltrøds for at de betalte kirkeskat. Der dan-
nedes en komite, med farfar som formand og i 1885 indviedes deres
egen kirke, med Kong Christian 9. og Dronning Louises tilstedeværelse.
Ved 100 års jubilæet i 1985 deltog Dronning Margrethe 2. og der var lagt
blomster på farfars grav med det store sorte kors. Jeg savner den store
Tax foran kirken, som jeg tænker fra min fars begravelse i 1912, de
kan jo blive flere hundrede år gamle. Går vi fra kirken nordpå ad
Stationsvej passerer vi Amagerbanen, hvor Dragør Frøomme havde sin andel
af æren for tilblivelsen. Den er nu nedlagt - måske vil den en dag opstå
som nødvendig skinnibus for hele den nykøbte store boligby. Fortsætter
vi mod det, der engang var Gårdens bondeland, ser vi jordene er fyldt

indnyttede, hus ligger ved hus, helt ud til Lufthavnen. Min Grise-
 hullerne ligger der endnu, som et åndehul for fremtidens Tde-
 magere. Det sidste glimt jeg så af villa Engbo var i TVA, hvor
 journalisten fra Skipperstræde, forhørte den nuværende beboer om
 hans indviklede våbenhandel, det optog TV meget den sommer.

Omvendt har jeg fra villaen set over vejen mod den nu
 nedrevne gamle lade, der var bygget af granitkvadre, og hvor bl.a.
 dyrlægedroschen med kabeche, havde endt sine dage, efter at have
 båret farfar rundt på nattelugt i hårdt vejr til nødhjælp for dyr
 med trammesygge, fødselsbesvær og meget meget mere, som vi i fan-
 tasien gentog. Derfra så jeg også i 1910 drabelige krigshandlinger
 mellem danske og svenske ryttere med trekantede hatte på stj-
 lende heste og dragne sverd i filmoptagelse af Tordenskjold. I
 1911 så jeg filmen i biografen på havnen i den gamle eksibitions-
 hus er valgheden blevet til F. J. Madsensvej.

På min pilgrimsrejse på Dragør, har jeg fundet spor af, at min
 farfar: dyrlæge og gårdyr på Dragørgård, Frits Julius Madsen,
 født 1838, har været her. Genkaldt i erindringen af hans søn-
 nester i marts 1988

Frits Julius Madsen
 født 1905

En lille historie fra 1912, kan jeg asse berette om, hvor min far cand. mag. Laurits Madsen var død 40 år gammel. Jeg var til juletræ hos min fætter Folmer og min kusine Agnes på Dragørsgård. Vi var alene med en pige, der hed Helga, til at jesse på os. Den øvrige familie var borte på julebesøg, vistnok på det idylliske Højstrup, der nu er revet ned til fordel for Dragørbygnit. Helga spillede julesalmer på et klaver, der var aflyst med stearinlysstager på forruden. For første gang hørte jeg: Juleen har bragt velsignet bænd, da en trækvind fik gardinerne far nær til flammen, så de med et stod i lys lue. Vi renkte ud i gården og råbte, brand! og et par af karlene kom springende og slog ilden ned med deres kasketter.

Der skulle således gå 75 år til før Dragørsgård blev til den ruïn, den er blevet til, da jeg så den sidst.

Tjue.